

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.10.5.2025

Agata Syc-Prochera
Prezes Zarządu
Stowarzyszenie Inicjatyw
Lokalnych w Paczkowie
ul. Władysława Reymonta 18
48-370 Paczków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/032 - Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi pomocy w formie środowiskowych domów samopomocy

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Paczkowie ¹ ul. Władysława Reymonta 18, 48-370 Paczków ²
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agata Syc-Prochera, Prezes Zarządu od 19 października 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na bieżące prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy 2. Świadczenie usług i zapewnianie standardu w ramach środowiskowych domów samopomocy
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2024 z wykorzystaniem dowodów i informacji sporządzonych przed i po tym okresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Piotr Mastalerz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LOP/96/2025 z 23 lipca 2025 r.

(akta kontroli str. 1)

¹ Prowadzące Środowiskowy Dom Samopomocy w Paczkowie, ul. Kościelna 24, 48-370 Paczków.

² Dalej: Stowarzyszenie.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykorzystanie przez Stowarzyszenie środków finansowych na bieżące prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Paczkowie⁵ oraz spełnienie obowiązującego standardu świadczonych usług.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Środki finansowe przeznaczone na funkcjonowanie ŚDS wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem. Miesięczne kwoty dotacji celowych na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia domu wyliczano z wykorzystaniem miesięcznej kwoty dotacji, ustalonej przez Wojewodę Opolskiego⁶. Stowarzyszenie co miesiąc wnioskowało o dotację celową adekwatną do liczby uczestników. W latach objętych kontrolą Kierownik ŚDS zapewnił opracowanie podstawowych dokumentów określających funkcjonowanie domu. Ponadto kwalifikacje zawodowe tej osoby, jak i zatrudnionych pracowników odpowiadały wymogom określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy⁷. Dla uczestników opracowano indywidualne plany postępowania wspierająco-aktywizującego⁸, a wskazane w tych planach zajęcia odpowiadały zakresowi świadczonych usług określonych w § 14 rozporządzenia w sprawie ŚDS. Pracownicy Stowarzyszenia aktywnie współpracowali z innymi podmiotami w zakresie integracji społecznej uczestników.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości dotyczące niedochowania wymaganej częstotliwości omawiania realizacji IPPWA przez zespół wspierająco-aktywizujący⁹ jak też braku jednoznacznego określenia okresów niezbędnych do realizacji takiego planu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na bieżące prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach objętych kontrolą Stowarzyszenie otrzymało dotacje celowe na prowadzenie ŚDS typu A, B, C, D, w łącznej wysokości 3 919,6 tys. zł (1 049,0 tys. zł w 2022 r., 1 364,0 tys. zł w 2023 r. oraz 1 506,6 tys. zł w 2024 r.). W latach 2022-2024 Stowarzyszenie nie występowało do Gminy Paczków¹¹ o środki finansowe na rozwój ŚDS. Wysokość otrzymanych środków uzależniona

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: ŚDS lub dom.

⁶ Dalej: Wojewoda.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 249; dalej: rozporządzenie w sprawie ŚDS.

⁸ Dalej: IPPWA lub plan.

⁹ Dalej: ZWA lub zespół.

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Dalej: Gmina.

była od wysokości średniej miesięcznej wojewódzkiej kwoty dotacji na jednego uczestnika, ustalonej przez Wojewodę.

(akta kontroli str. 16-72)

Stowarzyszenie przystąpiło do ogłoszonych¹² przez Burmistrza Gminy¹³ otwartych konkursów ofert na realizację zadania publicznego w zakresie pomocy społecznej. W wyniku wybrania złożonych przez Stowarzyszenie ofert konkursowych Gmina zawarła ze Stowarzyszeniem umowę na realizację zadania publicznego – prowadzenie ŚDS w latach 2022-2024¹⁴.

(akta kontroli str. 17-102)

W latach objętych kontrolą Stowarzyszenie za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej przekazywało Wojewodzie *miesięczne zapotrzebowanie na środki finansowe przeznaczone na utrzymanie miejsc w ŚDS*, odpowiednio do faktycznej liczby uczestników ŚDS w danym miesiącu.

Liczba uczestników zadeklarowana w każdym z przeanalizowanych 12 miesięcznych dokumentów¹⁵ była prawidłowa – istniała zgodność pomiędzy liczbą miejsc statutowych, a liczbą uczestników, którym wydano decyzje administracyjne o skierowaniu do ŚDS, obowiązujące w danym miesiącu. Liczba zadeklarowanych uczestników była również zgodna z dokumentacją zbiorczą ŚDS – ewidencjami uczestników oraz listami obecności¹⁶.

(akta kontroli str. 103-116)

W latach 2022-2024 Stowarzyszenie przeznaczyło otrzymane dotacje celowe wyłącznie na bieżące prowadzenie ŚDS – zgodnie z umowami zawartymi z Gminą. Ponadto prowadzono wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Stowarzyszenie sporządzało również sprawozdania końcowe (na wymaganym wzorze¹⁷), a także terminowo złożyło je

¹² Zarządzenie nr 772/2023 Burmistrza Gminy Paczków z dnia 30 listopada 2023 r. w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego w 2024 r. w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób. Zarządzenie nr 610/2022 Burmistrza Gminy Paczków z dnia 24 listopada 2022 r. w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego w 2023 r. w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób. Zarządzenie nr 336/2021 Burmistrza Gminy Paczków z dnia 25 lutego 2021 r. w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.

¹³ Dalej: Burmistrz.

¹⁴ Umowy nr: OR.526.1.2022 z 31 grudnia 2021 r. (wraz z aneksami nr 1-3 z: 1 marca 2022 r., 28 października 2022 r., 30 listopada 2022 r.); OR.526.1.2023 z 30 grudnia 2022 r. (wraz z aneksami nr 1-4 z: 19 czerwca 2023 r., 29 września 2023 r., 7 listopada 2023 r., 4 grudnia 2023 r.); Nr OR.526.1.2024 z 29 grudnia 2023 r. (wraz z aneksami nr 1-4 z: 4 stycznia 2024 r., 11 czerwca 2024 r., 30 sierpnia 2024 r., 9 grudnia 2024 r.); dalej: umowa.

¹⁵ Za: styczeń, maj, wrzesień i grudzień 2022 r.; marzec, czerwiec, wrzesień i grudzień 2023 r.; styczeń, kwiecień, sierpień i listopad 2024 r.

¹⁶ § 24 ust. 3-4 rozporządzenia w sprawie ŚDS.

¹⁷ Wzór określony załącznikiem nr 5 do rozporządzenia z dnia 24 października 2018 r. Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz. U. poz. 2057).

w Urzędzie Gminy (do 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego).

Na podstawie analizy 15 dowodów księgowych¹⁸, dokumentujących 44% poniesionych wydatków z kategorii *wyposażenie i inne materiały* stwierdzono, że wydatków tych dokonano w wysokości wynikającej z wystawionych faktur VAT, a zapłaty dokonano przelewem w terminie określonym w tych fakturach. Ponadto, zakupione wyposażenie ujęto w ewidencji wyposażenia Stowarzyszenia i rejestrze zasobów ŚDS.

(akta kontroli str. 139-192, 1299-1429)

W latach 2022-2024 Stowarzyszenie nie otrzymało dotacji celowych na rozwój ŚDS.

(akta kontroli str. 16, 138)

1.2. W latach objętych kontrolą Stowarzyszenie, nie było zobowiązane do stosowania ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych¹⁹, jak i zasady konkurencyjności, w zakresie wydatkowania środków otrzymanej dotacji na funkcjonowanie domu. Stowarzyszenie wydatkowało środki finansowe pochodzące z dotacji celowych na bieżące prowadzenie ŚDS zgodnie z celem, na jaki je uzyskano (według przyjętych pozycji kosztów określonych w kalkulacji przewidywanych kosztów określonych poszczególnymi umowami).

(akta kontroli str. 17-72, 958-1296)

1.3. W latach 2022-2024 dom nie świadczył usług całodobowych. Pozostałe usługi, czyli prowadzenie domu dziennego pobytu, świadczone nieodpłatnie.

(akta kontroli str. 520)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą środki finansowe otrzymane na bieżące prowadzenie ŚDS były wykorzystane w pełnej wysokości i zgodnie z przeznaczeniem. Środki te były prawidłowo naliczone i w pełni zaspokajały potrzeby domu. Zakupione wyposażenie ujęto w rejestrze zasobów ŚDS.

OBSZAR

2. Świadczenie usług i zapewnienie standardu w ramach środowiskowych domów samopomocy

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach objętych kontrolą ŚDS funkcjonował jako ośrodek wsparcia dziennego dla osób pełnoletnich z zaburzeniami psychicznymi typu A, B, C, i D, i prowadził tę działalność przez pięć dni w tygodniu w godzinach od 7 do 15. Zajęcia opiekuńczo-światlicowe zapewniano w godzinach od 7 do 8 i od 14 do 15, a czas trwania zajęć terapeutycznych w domu wynosił co najmniej sześć godzin dziennie. Każdego roku dom nie świadczył usług (był zamknięty) przez okres 15 dni roboczych, po uprzednim zasięgnięciu opinii uczestników

¹⁸ Po pięć dla każdej umowy.

¹⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1320.

i opiekunów prawnych. Z dwutygodniowym wyprzedzeniem informowano Gminę i Wojewodę o planowanym zamknięciu ŚDS.

Zasady funkcjonowania domu zostały określone w treści statutu, regulaminu organizacyjnego oraz programu działalności domu i planach pracy domu na każdy rok. Regulamin organizacyjny oraz program działalności domu i plany pracy domu opracował kierownik ŚDS w uzgodnieniu z Wojewodą, a dokumenty te zostały zatwierdzone przez Burmistrza.

(akta kontroli str. 193-428, 1465-1479)

W latach objętych kontrolą w ŚDS zapewniono świadczenie usług dla: 40 uczestników w 2022 r., 45 uczestników od stycznia do września 2023 r., a od października 2023 r. do grudnia 2024 r. – 50 uczestnikom. W latach 2022-2024 liczba uczestników, według stanu na początek i na koniec roku, wynosiła odpowiednio: 40 i 44, 45 i 50, 50 i 50. Średniomiesięcznie liczba uczestników wynosiła 42 w 2022 r., 46 w 2023 r. oraz 49 w 2024 r. Najmłodszy uczestnik w 2022 r. miał 20 lat, najstarszy 68 lat, a średnia wieku uczestników wynosiła 36 lat., w 2023 r. odpowiednio: 21 lat, 69 lat i 39 lat, a w 2024 r. odpowiednio: 22 lata, 70 lat i 40 lat. W latach objętych kontrolą uczestnictwo w zajęciach w domu zakończyło łącznie 11 osób (cztery w 2022 r., dwie w 2023 r. i pięć w 2024 r.). Do najczęstszych powodów należało: przejście do zakładu opiekuńczo-leczniczego, rezygnacja na własną prośbę²⁰ lub z inicjatywy opiekuna prawnego, śmierć uczestnika oraz wygaśnięcie decyzji administracyjnej kierującej do ŚDS. W latach 2022-2024 nie było osób oczekujących na przyjęcie do ŚDS.

(akta kontroli str. 485, 1480-1482)

W latach objętych kontrolą wszystkie osoby były skierowane do ŚDS na podstawie decyzji administracyjnych wydanych przez uprawniony organ, a przyjmowano je do domu na okres zgodny z rozstrzygnięciem wynikającym z tych decyzji. Na podstawie analizy 15 decyzji administracyjnych kierujących do ŚDS²¹ stwierdzono, że decyzje kierujące po raz pierwszy do ŚDS były wydawane na trzy miesiące, a kolejne - na czas określony.

(akta kontroli str. 897-906)

W latach 2022-2024 nie wystąpiły przypadki nieprzyjęcia osób z zaburzeniami psychicznymi, którym wydane zostały decyzje administracyjne kierujące do ŚDS. Osobom przyjętym do domu zapewniono odpowiedni standard świadczonych usług.

(akta kontroli str. 485, 945, 1480-1482)

W latach 2022-2024 na terenie powiatu nyskiego funkcjonowały dwa warsztaty terapii zajęciowej: w Nysie i w Głuchołazach. Pracownicy ŚDS nie nawiązali współpracy z tymi placówkami. Kierownik ŚDS w powyższej sprawie wyjaśnił, że *ŚDS w Paczkowie nie współpracował z lokalnymi warsztatami terapii zajęciowej,*

²⁰ W latach objętych kontrolą sześciu uczestników zrezygnowało na własną prośbę z pobytu w ŚDS (czterech w 2022 r. oraz dwóch w 2023 r.).

²¹ Po pięciu uczestników ŚDS z każdego roku objętego kontrolą.

ponieważ są to placówki przywracające umiejętności niezbędne do podjęcia pracy, a uczestnicy ŚDS są całkowicie niezdolni do podjęcia pracy.

Na podstawie informacji uzyskanych od dwóch podmiotów prowadzących warsztaty terapii zajęciowej z powiatu nyskiego ustalono, że jedenaście osób z niepełnosprawnościami, dla których w latach 2022-2024 rada programowa warsztatów terapii zajęciowej dokonała kompleksowej oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji, mogło być skierowane do środowiskowego domu samopomocy.

(akta kontroli str. 945, 1491-1499)

2.2. Według stanu na 30 września 2025 r. budynek ŚDS usytuowano w miejscu zapewniającym bezpieczeństwo i spokój uczestników zajęć, powierzchnia użytkowa przypadająca na jednego uczestnika przekraczała osiem m², budynek pozbawiono barier architektonicznych – zapewniono wolny od barier poziomych i pionowych dostęp do budynku, a komunikację pomiędzy piętrami umożliwiono w postaci windy. Komunikacja wewnątrz budynku była wolna od barier – bezprogowa, z pochylniami, podjazdami, uchwytyami, a łazienki dostawano dla osób z niepełnosprawnościami. W budynku wydzielono pomieszczenia wyposażone w meble i sprzęty, niezbędne do prowadzenia w nich zajęć, tj. salę ogólną umożliwiającą spotykanie się uczestników i ich rodzin; wielofunkcyjne pomieszczenia do prowadzenia działalności wspierającej, aktywizującej i rehabilitacyjnej, m.in. w formie treningów; pokój do indywidualnego poradnictwa psychologicznego, socjalnego, pedagogicznego lub logopedycznego, pełniący ponadto funkcję pokoju wyciszenia; wydzielone pomieszczenie kuchenne z niezbędnymi urządzeniami i sprzętem gospodarstwa domowego, pełniące funkcję pracowni kulinarnej; jadalnię mogącą pełnić funkcję klubu lub sali aktywizacji i terapii zajęciowej lub pomieszczenia do terapii ruchowej; łazienkę wyposażoną w natrysk, toalety, osobno dla kobiet i mężczyzn oraz toaletę dla personelu. Ponadto ŚDS dysponował sprzętem do treningu samoobsługi i zaradności życiowej, w tym pralką automatyczną, żelazkiem, deską do prasowania, suszarką do włosów, sprzętem sportowo-rekreacyjnym, sprzętem komputerowym i muzycznym, a także sprzętem tv-audio-video. W zawartej ze Stowarzyszeniem umownie Gmina nie nałożyła na ten podmiot obowiązków wynikających z przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami²².

(akta kontroli str. 907-938)

2.3. Liczba osób zatrudnionych przez Stowarzyszenie, świadczących pracę w ŚDS wynosiła na koniec: 2022 r. - 24 pracowników, w tym 15 członków ZWA oraz 9 pracowników wykonujących działania służące zapewnieniu odpowiednich warunków do realizacji działań domu; 2023 r. - 24 pracowników, w tym 16 członków ZWA oraz 8 pracowników wykonujących działania służące zapewnieniu odpowiednich warunków do realizacji działań domu; 2024 r. - 24 pracowników, w tym 18 członków ZWA oraz 6 pracowników wykonujących działania służące zapewnieniu odpowiednich warunków do realizacji działań domu. Wymiar czasu pracy, w przeliczeniu na pełne etaty, wynosił odpowiednio w poszczególnych latach objętych kontrolą dla stanowisk odpowiednio:

- w 2022 r.: kierownika ŚDS – pół etatu, psychologa – jeden etat i 1/8, pedagoga – 6/8 etatu, pracownika socjalnego – 1/8 etatu, instruktora terapii zajęciowej

²² Dz. U. z 2024 r. poz. 1411.

- pięć etatów i 5,5/8, asystenta osoby niepełnosprawnej – 6/8 etatu, fizjoterapeuty – jeden etat i 1/16, pielęgniarki – 4,5/8 etatu, kierowcy – 3/8 etatu, dyrektora – 3/8 etatu; zastępcy dyrektora ds. ekonomicznych – pół etatu, głównego specjalisty ds. administracji i kadrowo-płacowych – pół etatu, portiera – jeden etat; konserwatora – 1/4 etatu, kucharza – 3/8 etatu, pomocy kuchennej – 1/8 etatu, intendenta – 1/4 etatu;
- w 2023 r.: kierownika ŚDS – pół etatu, psychologa – 7,5/8 etatu, pedagoga – 6/8 etatu, pracownika socjalnego – 1/8 etatu, instruktora terapii zajęciowej – pięć etatów i 7/8, asystenta osoby niepełnosprawnej – jeden etat, fizjoterapeuty – jeden etat i 1/8, pielęgniarki – 6/8 etatu, opiekuna medycznego – 1/8 etatu, kierowcy – 3/8, głównego specjalisty ds. ekonomicznych – 5/8 etatu, głównego specjalisty ds. administracji i kadrowo-płacowych – 5/8 etatu, portiera – jeden etat; konserwatora – 1/4 etatu, kucharza – 1/4 etatu, intendenta – 1/4 etatu;
- w 2024 r.: kierownika ŚDS – pół etatu, psychologa – pół etatu, pedagoga – 6/8 etatu, pracownika socjalnego – 1/8 etatu, instruktora terapii zajęciowej – pięć etatów i 5/8, asystenta osoby niepełnosprawnej – jeden etat i 1/4, fizjoterapeuty – jeden etat i 1,5/8, pielęgniarki – 4,5/8 etatu, kierowcy – 3/8 etatu, opiekuna osób starszych i niepełnosprawnych – 6/8 etatu, opiekuna medycznego – pół etatu, dyrektora – 1/8 etatu; zastępcy dyrektora ds. ekonomicznych – 5/8 etatu, głównego specjalisty ds. administracji i kadrowo-płacowych – 5/8 etatu, portiera – 6/8 etatu; konserwatora – 1/4 etatu, kucharza – 1/4 etatu, intendenta – 1/4 etatu.

(akta kontroli str. 519, 1188, 1245, 1288)

Kierownik ŚDS legitymował się wyższym wykształceniem w zakresie pedagogiki opiekuńczo-resocjalizacyjnej, uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie pedagogiki specjalnej - oligofrenopedagogika oraz trzynastoletnim doświadczeniem zawodowym w zakresie realizacji usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

(akta kontroli str. 488-489, 1547)

W latach 2022-2024 w ŚDS nie utworzono innych stanowisk kierowniczych, związanych z realizacją usług dla uczestników domu, poza stanowiskiem kierownika ŚDS.

(akta kontroli str. 1188, 1245, 1288)

W latach objętych kontrolą pracownicy świadczący pracę w ŚDS mieli zarówno odpowiednie kwalifikacje zawodowe, jak i co najmniej trzymiesięczne doświadczenie w pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi.

(akta kontroli str. 487-506, 1549-1550)

Na podstawie analizy danych dotyczących stanu zatrudnienia osób wchodzących w skład ZWA w następujących miesiącach: czerwiec i wrzesień 2022 r., czerwiec i październik 2023 r., styczeń i październik 2024 r. stwierdzono, że wskaźnik zatrudnienia pracowników ZWA, ustalony dla poszczególnych typów domów, był adekwatny do liczebności uczestników.

(akta kontroli str. 507-518, 1577-1578)

W latach 2022-2024 zebrania ZWA odbywały się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż co wymagane sześć miesięcy²³.

(akta kontroli str. 897-906, 1577-1578)

Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników, wchodzących w skład ZWA, według stanu na koniec każdego roku objętego kontrolą, wynosiło odpowiednio: 3,8 tys. zł, 4,4 tys. zł, 5,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 945)

Kierownik ŚDS organizował zajęcia i szkolenia dla swoich pracowników, realizując tematy szkoleń²⁴ wynikające ze zgłoszonych potrzeb, związanych z funkcjonowaniem domu. Ponadto w 2023 r. przeprowadzono szkolenie zespołu w zakresie umiejętności komunikacyjnych, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, w przypadku osób z problemami w komunikacji werbalnej.

(akta kontroli str. 1551-1571)

W latach 2022-2024 pracownik socjalny nie był poddawany superwizji, o której mowa w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki społecznej z dnia 2 grudnia 2016 r. w sprawie superwizji pracy socjalnej²⁵. Pracownik socjalny wyjaśnił, że *w okresie objętym kontrolą nie występowałam o superwizję do obecnego pracodawcy, ponieważ brałam udział w zajęciach superwizji grupowej, podczas zatrudnienia w Ośrodku Pomocy Społecznej [w 2016 r.]*.

(akta kontroli str. 1575-1576)

W 2024 r. Stowarzyszenie, w związku z prowadzeniem ŚDS korzystało z dofinansowania, na podstawie uchwały nr 62 Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024-2027”²⁶. Łączna kwota środków finansowych uzyskanych z tego tytułu wyniosła 98,7 tys. zł, w tym 79,2 tys. zł z przeznaczeniem na wypłatę dodatku motywacyjnego dla osób wchodzących w skład ZWA oraz 19,5 tys. zł dla pracowników Stowarzyszenia wykonujących

²³ Zebrania ZWA odbyły się w: styczniu, lutym, marcu, kwietniu, sierpniu, wrześniu i październiku 2022 r., styczniu, lutym, marcu, maju, sierpniu, wrześniu, październiku i listopadzie 2023 r., lutym, marcu, kwietniu, maju, lipcu, sierpniu, wrześniu, październiku i listopadzie 2024 r.

²⁴ Zasady promowania ŚDS w Paczkowie w środowisku lokalnym – luty 2024 r.; Pierwsza pomoc przedmedyczna – sierpień 2024 r.; ŚDS – aspekty prawne, organizacyjne i praktyczne – październik 2024 r.; Treningi motywacyjne pracowników – grudzień 2024 r.; „Razem – efektywna praca zespołu terapeutycznego: rola, funkcje i znaczenie w zakresie programowania i planowania procesu terapeutycznego”, Trening umiejętności komunikacyjnych z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się z osobami z zaburzoną komunikacją werbalną – marzec 2023 r.; Superwizja – profesjonalna metoda obserwacji i refleksji w praktyce terapeutycznej – czerwiec 2023 r.; Praca z osobami z niepełnosprawnością sprzężoną i autyzmem, Specyfikacja i metody pracy z osobą z zaburzeniami czy deficytem intelektualnym – listopad 2023 r.; Przestrzeganie praw uczestników procesu terapeutycznego – kwiecień 2022 r.; Wybrane metody w pracy z osobami z Zespołem Downa oraz niepełnosprawnością sprzężoną – czerwiec 2022 r.; Excel – podstawowe umiejętności, tworzenia formuł, wykresów i tabel, Sala Doświadczania Świata: koncepcja Snoezelen i możliwości jej zastosowania – grudzień 2022 r.

²⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 2087.

²⁶ M. P. z 2024 r. poz. 505.

działania o charakterze usługowym, administracyjnym, służące zapewnieniu odpowiednich warunków do realizacji działań ŚDS.

(akta kontroli str. 16, 948)

2.4. Dla każdego uczestnika ŚDS opracowano IPPWA, uwzględniający potrzeby danej osoby. Plany te realizowano w uzgodnieniu z uczestnikiem lub jego opiekunem prawnym. Na podstawie analizy dokumentacji 15 uczestników²⁷ ustalono, że realizację IPPWA oraz osiągnięte przez uczestnika rezultaty omawiał ZWA w zależności od potrzeb, jednak w przypadku jedenastu uczestników nie zachowano wymaganej częstotliwości dokonywania tych ocen, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W latach 2022-2024 nie wystąpiły sytuacje, w których ZWA wnioskował o umożliwienie uczestnikowi korzystania z innych form wsparcia w celu kontynuacji procesu usamodzielniania. W każdym przypadku osób, które po raz pierwszy wystąpiły o skierowanie do domu, ZWA dokonał oceny możliwości zaproponowania IPPWA, zgodnie z wymogiem określonym w § 7 ust. 6 rozporządzenia w sprawie ŚDS. Ponadto na podstawie weryfikacji ww. dokumentacji stwierdzono, że w przypadku wszystkich 15 uczestników, w treści IPPWA nie wskazano konkretnych dat, wyznaczających okres niezbędny do jego realizacji, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

IPPWA swoim zakresem obejmowały m.in.: trening nauki higieny, trening kulinarny, kształtowanie pozytywnych relacji, trening umiejętności komunikacyjnych, terapię ruchową, poradnictwo psychologiczne. Ponadto w ŚDS prowadzono zajęcia w formie indywidualnej oraz grupowej. Dla każdego uczestnika prowadzono dokumentację indywidualną, a osoby te ujęto także w prowadzonej dokumentacji zbiorczej.

Uczestnikom umożliwiono spożywanie gorącego posiłku w ramach treningu kulinarnego.

(akta kontroli str. 897-906, 1500-1546)

W latach objętych kontrolą do ŚDS przyjęto dodatkowe osoby²⁸, tj. cztery w 2022 r. i jedną w 2024 r. Przyjęcie dodatkowych uczestników nie spowodowało przekroczenia wskaźnika zatrudnienia ZWA, jak też nie miało wpływu na spełnienie standardu świadczonych usług. Kierownik ŚDS wyjaśniła, że *realizując obowiązek wymieniony w § 7 ust. 9 o możliwości przyjęcia dodatkowych uczestników, w roku 2021 przyjęto 41 uczestnika do ŚDS w Paczkowie, który kontynuował pobyt od stycznia 2022 r., następnie w lipcu 2022 r. przyjęto kolejnych czterech uczestników i jedną osobę w listopadzie 2024 r. Wszystkie osoby zostały skierowane przez dyrektora OPS w Paczkowie w porozumieniu z kierownikiem ŚDS w Paczkowie. W związku z występującymi częstymi nieobecnościami uczestników ŚDS, dyrektor OPS w Paczkowie wydał decyzję kierującą (...) nowego uczestnika. Zgodnie z § 7 ust. 7 osoby te zostały w pełni zdiagnozowane i w naszej ocenie uczestnicy ci zostali przyjęci do ŚDS (...). Jednakże w przypadku powrotu nieobecnego uczestnika w naszej ocenie nie było możliwości nie kontynuowania pobytu w ŚDS. (...)*

²⁷ Po pięciu uczestników z każdego roku objętego kontrolą.

²⁸ § 7 ust. 9 rozporządzenia w sprawie ŚDS.

W badanym okresie nie prowadzono zajęć klubowych.

(akta kontroli str. 485, 946, 1572)

W latach 2022-2024 Stowarzyszenie zapewniło uczestnikom dowożenie na zajęcia oraz odwożenie do miejsca zamieszkania na terenie Gminy Paczków. Z możliwości tej skorzystało: w 2022 r. 18 uczestników, w tym 12²⁹ dowożonych przez Stowarzyszenie oraz 6³⁰ przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotym Stoku, a w latach 2023-2024 - 19 uczestników, tj. odpowiednio 11 i 8. Na dowożenie uczestników na zajęcia do domu oraz ich odwożenie Stowarzyszenie, ze środków na prowadzenie ŚDS, wydatkowało łącznie 47,0 tys. zł, tj. odpowiednio w ww. latach 14,7 tys. zł, 20,6 tys. zł oraz 11,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 897-906, 949, 1446-1452, 1610)

W okresie objętym kontrolą Stowarzyszenie nie było adresatem skarg związanych z udzielaniem wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi.

(akta kontroli str. 1297)

Na podstawie informacji uzyskanych od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalono, że żaden z uczestników nie świadczył pracy w okresie korzystania z usług ŚDS.

(akta kontroli str. 1486-1490)

2.5. W latach 2022-2024 roczne sprawozdanie z działalności domu przekazano terminowo Wojewodzie oraz Burmistrzowi (do 15 lutego danego roku). Sprawozdania te zawierały wszystkie obligatoryjne elementy, zarówno Wojewoda, jak i Burmistrz nie formułowali wniosków ani uwag, wynikających z ich analizy. Sprawozdania sporządzano w formie papierowej i przekazywano w pierwszej kolejności bezpośrednio Burmistrzowi, a następnie za pośrednictwem operatora pocztowego Wojewodzie.

(akta kontroli str. 947, 1134-1296)

2.6. Pracownicy ŚDS w celu zapewnienia integracji społecznej uczestników, współpracowali z innymi podmiotami, w tym m.in.:

- rodzinami, opiekunami prawnymi i innymi osobami bliskimi (cykliczne spotkania o charakterze informacyjno-integracyjnym);
- gminnymi ośrodkami pomocy społecznej oraz powiatowym centrum pomocy rodzinie (poradnictwo socjalne);
- poradniami zdrowia psychicznego w Nysie i Opolu, szpitalem psychiatrycznym w Opolu i zakładami opieki zdrowotnej w Paczkowie (pomoc w opiece zdrowotnej nad uczestnikami);
- powiatowym urzędem pracy (pomoc w rejestracji jak osoba bezrobotna lub poszukująca pracy oraz w kontakcie z urzędem);
- organizacjami pozarządowymi, tj.: Stowarzyszeniem Auxilium w Nysie, Stowarzyszeniem Kultury Osób Niepełnosprawnych „Więź” w Paczkowie, Stowarzyszeniem Generacja w Paczkowie (zbiórka na rzecz hospicjum, udział w koncertach i imprezach okolicznościowych);

²⁹ Od stycznia do sierpnia dowożono 12 uczestników a od września do grudnia dowożono 11 uczestników.

³⁰ Od stycznia do czerwca dowożono 6 uczestników a od lipca do grudnia dowożono 7 uczestników.

- kościołami i związkami wyznaniowymi, tj.: Parafią Rzymskokatolicką w Paczkowie, Zgromadzeniem Sióstr Świętego Józefa w Paczkowie (uczestnictwo w corocznym festynie parafialnym, udział w nabożeństwach okolicznościowych);
- ośrodkami kultury, tj.: Ośrodkiem Kultury i Rekreacji w Paczkowie, Biblioteką Publiczną w Paczkowie im. Jana Brzechwy (udział w wydarzeniach kulturalnych oraz cykliczne zajęcia z zakresu biblioterapii);
- placówkami oświatowymi, innymi jednostkami świadczącymi usługi dla osób z niepełnosprawnościami – dziesięcioma ŚDS, publicznymi szkołami i przedszkolami gminnymi w Paczkowie (udział w wydarzeniach cyklicznych i imprezach okolicznościowych oraz w zawodach sportowych);
- innymi podmiotami, tj.: Gminnym Centrum Sportu i Rekreacji w Paczkowie, Urzędem Gminy w Paczkowie, Dziennym Domem Senior+ w Paczkowie (korzystanie z basenu miejskiego i hali sportowej, udział w wydarzeniach gminnych, współorganizowanie imprez okolicznościowych mających na celu integrację międzypokoleniową).

(akta kontroli str. 897-906, 946, 1454-1464)

W latach 2022-2024 w otoczeniu ŚDS nie funkcjonował klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Prezes Stowarzyszenia wyjaśniła, że *ŚDS w Paczkowie w okresie objętym kontrolą współpracował z zaprzyjaźnionymi Środowiskowymi Domami Samopomocy z województwa opolskiego, a szczególnie z ŚDS z powiatu nyskiego (...). Współpraca polegała na uczestniczeniu w wydarzeniach cyklicznych i imprezach okolicznościowych oraz reprezentowaniu naszego ŚDS na zawodach sportowych. (...)*

(akta kontroli str. 947)

2.7. Wojewoda Opolski przeprowadził dwie kontrole działalności Stowarzyszenia w obszarze funkcjonowania ŚDS: pierwszą w zakresie jakości usług świadczonych przez dom oraz zgodności zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami – obejmującą okres od czerwca 2024 r. do czerwca 2025 r. oraz drugą w zakresie wykorzystania dotacji celowych przekazanych w 2022 r. na bieżące prowadzenie ŚDS. W wyniku tych kontroli pozytywnie oceniono działalność Stowarzyszenia w zakresie funkcjonowania ŚDS.

(akta kontroli str. 440-484)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2022-2024 omówienie realizacji IPPWA i osiągniętych rezultatów w przypadku 11 z 15³¹ uczestników następowało po upływie 7 miesięcy³² od

³¹ Badaniem celowym objęto dokumentację 15 uczestników domu, tj. uczestników o indywidualnych numerach: 3, 6, 8, 9, 13, 16, 21, 29, 30, 36, 38, 42, 47, 49, 58.

³² Indywidualne numery uczestników: 3 (omówienia dokonano: we wrześniu 2022 r., a poprzedniego dokonano w lutym 2022 r. oraz w kwietniu 2024 r., a poprzedniego dokonano we wrześniu 2023 r.), 6 (w marcu 2024 r., a poprzedniego dokonano w sierpniu 2023 r.), 9 (w marcu 2024 r., a poprzedniego dokonano w sierpniu 2023 r.), 13 (we wrześniu 2022 r., a poprzedniego dokonano w lutym 2022 r. oraz w kwietniu 2024 r., a poprzedniego dokonano we wrześniu 2023 r.), 16 (we wrześniu 2022 r., a poprzedniego dokonano w lutym 2022 r. oraz w kwietniu 2024 r., a poprzedniego dokonano we wrześniu 2023 r.), 21 (we wrześniu 2022 r., a poprzedniego dokonano w lutym 2022 r. oraz w kwietniu 2024 r., a poprzedniego dokonano we wrześniu 2023 r.), 29 (w marcu 2024 r., a poprzedniego dokonano w sierpniu 2023 r.), 36 (w październiku 2022 r., a poprzedniego dokonano

poprzedniego zebrania zespołu, pomimo tego, że zespół ten, w myśl § 13 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ŚDS, powinien w tym celu zbierać się jednak co najmniej raz na 6 miesięcy.

(akta kontroli str. 897-906)

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że *interpretując zapis § 13 ust. 2 rozporządzenia (...), gdzie jest mowa, że zespół wspierająco-aktywizujący ma obowiązek spotkać się co najmniej raz na 6 miesięcy, celem omówienia realizacji indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego i osiągniętych rezultatów, (...) możemy przyjąć, że: przepis § 13 ust. 2, nakłada obowiązek spotkań dla zespołu wspierająco-aktywizującego, nie mówi wprost, że każdy indywidualny plan (...) ma być omawiany co najmniej raz na 6 miesięcy.*

(akta kontroli str. 1573)

NIK wskazuje, że § 13 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ŚDS wprost określa obligatoryjną częstotliwość, a także cel spotkań ZWA – co najmniej raz na 6 miesięcy w celu omówienia realizacji IPPWA i osiągniętych rezultatów, a także ewentualnej możliwości modyfikacji tych planów.

2. W latach 2022-2024 nie określano okresu niezbędnego do realizacji IPPWA, pomimo iż zgodnie:

- z § 7 ust. 6 rozporządzenia w sprawie ŚDS w przypadku osób, które po raz pierwszy wystąpiły o skierowanie do domu, decyzję o skierowaniu do domu wydaje się na czas określony, nie dłuższy niż 3 miesiące, konieczny do dokonania przez zespół oceny możliwości proponowania osobie IPPWA oraz okresu, jaki będzie niezbędny do jego realizacji,

- z § 7 ust. 7 ww. rozporządzenia po dokonaniu oceny, o której mowa w ust. 6, oraz przygotowaniu IPPWA osobę kieruje się do domu na czas określony, uzgodniony z kierownikiem domu, niezbędny do realizacji IPPWA.

W treści objętych kontrolą 15 IPPWA³³ okres ten wskazano w sposób ogólny jako *czas pobytu w ŚDS*. Powyższe zdaniem NIK nie stanowiło prawidłowej realizacji obowiązków wynikających z ww. przepisów.

(akta kontroli str. 1501-1546)

w marcu 2022 r. oraz w maju 2023 r., a poprzedniego dokonano w październiku 2022 r.), 38 (we wrześniu 2022 r., a poprzedniego dokonano w lutym 2022 r. oraz w październiku 2023 r., a poprzedniego dokonano w marcu 2023 r.), 42 (w maju 2023 r., a poprzedniego dokonano w październiku 2022 r.), 49 (w sierpniu 2023 r., a poprzedniego dokonano w styczniu 2023 r. oraz w marcu 2024 r., a poprzedniego dokonano w sierpniu 2023 r.).

³³ IPPWA sporządzono: 21 lutego 2024 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 58; 6 września 2022 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 49; 20 stycznia 2022 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 47; 15 listopada 2021 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 42; 28 września 2021 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 38; 14 września 2021 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 36; 4 października 2021 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 30; 31 sierpnia 2021 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 29; 16 sierpnia 2021 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 21; 9 sierpnia 2021 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 16; 14 lipca 2021 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 13; 9 sierpnia 2021 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 9; 19 lipca 2021 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 8; 12 sierpnia 2021 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 6; 19 sierpnia 2021 r. dla uczestnika o indywidualnym numerze 3.

Kierownik ŚDS wyjaśniła, że w indywidualnych planach postępowania wspierająco-aktywizującego, opracowanych dla poszczególnych uczestników (...) jako okres niezbędny do ich realizacji wskazano; „na czas pobytu w ŚDS”. Zapis „na czas pobytu w ŚDS”, wg autorów, należy rozumieć, że okres niezbędny do realizacji planu ustala się na czas nieokreślony. (...) Członkowie zespołu wspierająco - aktywizującego w trakcie pierwszego, krótkiego pobytu uczestnika ŚDS w Paczkowie (do 3 miesięcy), po dokonaniu oceny nie potrafili w sposób precyzyjny wyznaczyć okresu realizacji opracowanego planu z użyciem dat „od - do”. Po pierwsze członkowie zespołu wspierająco - aktywizującego nie posiadali wiedzy, czy uczestnik/uczestniczka będą zainteresowani dalszym pobytom w ŚDS w Paczkowie i na jaki okres zostanie wydana decyzja administracyjna. Realizacja planu na czas nieokreślony daje swobodę w procesie podejmowania decyzji o skierowaniu danej osoby do ŚDS w Paczkowie. Po drugie, skoro przepisy zobowiązują zespół wspierająco - aktywizujący do spotkań, co najmniej raz na 6 miesięcy, celem omówienia realizacji indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego i osiągniętych rezultatów, to oznacza, że sporządzony plan obowiązuje, co prawda, przez czas nieokreślony, to jednak po pół roku jest zawsze poddawany wnikliwej analizie i może być zmodyfikowany lub napisany na nowo. A zatem można przyjąć, że okres realizacji planu trwa od daty jego sporządzenia a może się skończyć z datą kolejnego jego omówienia. Po trzecie, indywidualny plan postępowania wspierająco - aktywizującego jest dokumentem wewnętrznym i niefortunny zapis nie pociąga za sobą poważnych skutków prawnych.

(akta kontroli str. 1500)

W ocenie NIK, § 7 ust. 6 i 7 rozporządzenia w sprawie ŚDS wprost wskazują na obligatoryjne określenie okresu, jaki będzie niezbędny do realizacji IPPWA. Ponadto zgodnie z § 7 ust. 8 rozporządzenia w sprawie ŚDS – okres, na jaki osoba została skierowana do domu, może być przedłużony m.in. w szczególności w sytuacji braku postępów w realizacji IPPWA. Stosowanie wyrażenia „okres niezbędny do realizacji planu ustala się na czas nieokreślony” jest nieprecyzyjny i nie wypełnia przesłanek do wskazania okresu niezbędnego do realizacji IPPWA.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą zapewniono wymagane standardy świadczenia usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi. Kwalifikacje zawodowe osób wchodzących w skład ZWA odpowiadały wymogom określonym w rozporządzeniu. Dla uczestników opracowano IPPWA, a wskazane w tych planach zajęcia były zgodne z usługami świadczonymi przez ŚDS. Pracownicy Stowarzyszenia aktywnie współpracowali z innymi podmiotami w zakresie integracji społecznej uczestników domu. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niedochowania częstotliwości omawiania realizacji IPPWA przez ZWA, które omawiano co siedem miesięcy zamiast co sześć, a także braku określenia w sposób jednoznaczny okresów niezbędnych na realizację tych planów.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
Wnioski	Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o: 1. Zapewnienie omawiania przez zespół IPPWA z częstotliwością określoną w obowiązującym w tym zakresie rozporządzeniu w sprawie ŚDS. 2. Jednoznaczne określenie okresów niezbędnych do realizacji indywidualnych planach postępowania wspierająco-aktywizującego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.
Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków	Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o wykonaniu wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 21 listopada 2025 r.

	Najwyższa Izba Kontroli
	Delegatura w Opolu
Kontroler	Dyrektor
Piotr Mastalerz	Arkadiusz Kuglarz
specjalista kontroli państwowej	p. o. Dyrektora
<i>podpisano elektronicznie</i>	<i>podpisano elektronicznie</i>